

KONČNO IZJAVA V BRAN SLOVENSKEMU JEZIKU!

Končno, bi lahko zapisal, se je prebudil nekdo oziroma več ljudi, ki so stopili v bran uporabi slovenskega jezika v vsakdanji rabi. Redni, izredni in dopisni člani in članice V. razreda za umetnost ter II. razreda za filološke in literarne vede Slovenske akademije znanosti in umetnosti, skupaj 28 podpisnikov, izražajo osuplost spriču zanemarjanja skrbi za ohranitev in razvoj slovenščine v Republiki Sloveniji. Napisali so odprto pismo in ga poslali vladi RS, našemu državnemu zboru in ustavnemu sodišču ter slovenski javnosti. Pisci odprtega pisma med drugim opozarjajo, da je osamosvojitve slovenskega naroda temeljila tudi na nevarnosti, da izgubimo svoj materni jezik. Z osamosvojitvijo smo bili prepričani, da je slovenski jezik »rešen«, saj smo rabo in uporabo slovenskega jezika zapisali v ustavo in v zakone. Ustanovili smo državne organe, kot je Komisija za slovenski jezik v javnosti pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, in druge organe. Kljub temu danes ugotavljamo, da vse to ne pomaga in da se spet pojavljajo prva znamenja nevarnosti za zaton našega maternega jezika.

Avtorji odprtega pisma navajajo nekaj praktičnih primerov kršitve osnovnih pravic našega naroda do uporabe maternega jezika.

Med drugim navajajo, da operacijska sistema multinacionalke Apple, ki sta se uveljavila v Sloveniji, ne podpirata slovenščine. Sprašujejo se, kako je mogoče, da se ob protestih kulturnih in znanstvenih ustanov državni uradniki cinično sprenevedajo, da zakon ne ščiti slovenščine pri osebnih računalnikih in osebnih mobilnih telefonih, češ da gre za osebno in ne za javno rabo.

Drugi očitek piscev odprtega pisma se nanaša na pisanje znanstvenih člankov in publikacij ter uvažanje predavanj na fakultetah v tujem jeziku. Predvsem poudarjajo, da je to nesprejemljivo za slovenske študente in za slovenske uporabnike strokovnih publikacij.

Avtorji javnega pisma omenjajo tudi zanemarjanje slovenščine pri imenovanju novih podjetij, lokalov in podobno. Konkretnih primerov pa ne navajajo. Naj tu zapišemo dva od množice šokantnih prime-

rov nerazumljive uporabe tujih jezikov, predvsem angleškega, in celo popačenk iz angleščine in slovenščine. Kako je mogoče, da v glavnem mestu naše domovine vidiš na gostinskem lokalu napis za ime lokala »Long bridge pub« ali pa na sejmu v Sloveniji, kjer razstavlja slovensko podjetje industrijske in druge pline, napis »Gases for life« itd.

Naša sredstva obveščanja so sicer povzela bistvo odprtega pisma in dokaj široko poročala, vendar nekih posebno obsežnih komentarjev, ocen, stališč in mnenj v teh sredstvih nismo zasledili. To se mi zdi zelo velika nevarnost. Če ne bodo tisti, ki obveščajo, informirajo in seznanjajo ljudi, in če ne bodo tisti, ki vplivajo na javno mnenje ljudi, o takih problemih več pisali, potem smo lahko zaskrbljeni.

Kaj pri vsem tem lahko naredi peščica še tako razgledanih, izobraženih ljudi, kot so ti, ki so napisali javno odprto pismo?

Kaj bo pri tem storil nekdo, ki je trenutno najvplivnejši mož v tej državi, če je imel v srednji šole popravne izpite, verjetno tudi iz slovenščine. Prav gotovo ne veliko ali celo nič!

Pri vsem tem se ne bo zgodilo nič, če ne bodo angažirane širše množice ljudi, predvsem mladih. Če ne bo več domovinske zavesti, potem smo lahko prepričani, da tudi braniteljev maternega jezika ne bo.

Rešitev bi bila preprosta, če bi imeli trdnejši odnos do jezika in njegove uporabe mi navadni ljudje in širše množice. Sam sem opozoril podjetje, ki je na sejmu uporabilo prej navedeni zapis. Če bo pomagalo, ne vem. Če bi nas bilo več takih, bi se to spremenilo. Ali pa: če ljudje ne bi obiskovali gostilne z zgoraj navedenim imenom, bi si verjetno lastnik hitro premislil in spremenil ime.

V zadnjih dveh letih smo imeli pri nas četvero volitev. Niti na enem soočenju kandidatov ni bilo odprto vprašanje rabe in uporabe slovenskega jezika v javnem življenju.

Prav gotovo smo izgubili boj pri uporabi slovenskega jezika za znanstvene članke in znanstvene publikacije in tudi verjetno za znanstvene monografije. To je do neke mere razumljivo. Na primer: revija Strojniški vestnik, ki jo izdaja Fakulteta za strojništvo v Ljubljani, zaradi zelo majhnega trga ne more izhajati v slovenskem jeziku. To je povsem razumljivo, vendar bi morali naši znanstveniki pisati in objavljati tudi v revijah s slovenskim jezikom. To bi moralo biti zapisano v merilih za habilitacijo v znanstvene in pedagoške nazive na univerzah in raziskovalnih institucijah.

Revija Ventil skoraj izključno objavlja v slovenskem jeziku. Tu pa tam je kakšna izjema. In prav v tej reviji bi morali objavljati mladi znanstveniki s področja strojništva, tehnike ter naravoslovja in takšna objava bi morala biti tudi merilo za napredovanje v nazive, pri ovrednotenju kakovosti dela in pri oceni o napredovanju v plačilne razrede.

Janez Tušek